

Terugblik online GOO special 'Vastleggen bodemregels in Omgevingsplan – concrete aanpak' (15 april 2024)

Op maandag 15 april 2024 organiseerde het GOO de online special 'Vastleggen bodemregels in Omgevingsplan – concrete aanpak'. Deze special was vooral interessant voor bodemdeskundigen en omgevingsplanschrijvers van gemeenten en omgevingsdiensten. Om zo kennis vanuit verschillende disciplines samen te brengen.

Aan de special namen ruim 40 collega's deel. Er werden drie interessante presentaties verzorgd. De links naar de presentaties vind je hieronder. Deze special is opgenomen. Terugkijken doe je via [deze link](#).

Presentaties

[Transitie Bodembeleid naar de Ow \(Floor van Elsacker, IPLO\)](#)

Floor nam de deelnemers mee in 'hoe het was voor de Omgevingswet' en wat de komst van de Omgevingswet betekent voor (de transitie van) het omgevingsplan. In het omgevingsplan staan:

- Direct werkende regels voor derden
- "Oude regels in nieuw jasje" voor chemische bodemkwaliteit
- Nieuwe regels, afhankelijk van ambitie van gemeente, voor andere bodemaspecten dan de chemische bodemkwaliteit

Handige instrumenten voor gemeenten zijn [de voorbeeldregels van het GOO](#) en de bouwstenen van [Bodembeheer van de Toekomst](#).

[Bodem en de structuur van het omgevingsplan \(Daan Hollemans, planschrijver bij Antea Group\)](#)

Daan heeft ruime ervaring met planschrijven en het opzetten van een omgevingsplan (buiten Gelderland). Aan de hand van zijn presentatie nam Daan de deelnemers mee in:

- Focus bij opbouw van het omgevingsplan
- Benadering opbouw omgevingsplan
- Bodem en het omgevingsplan (wisselwerking bodemprofessionals en planologen)
- Gesprek: groeimodel voor samenwerking

Daan vermeldde dat hij het opstellen van omgevingsplannen momenteel in praktijk vooral ziet plaatsvinden met het oog op gebiedsontwikkelingen. Dit is een andere insteek dan het beschrijven van regels over een bepaald milieuthema, zoals bodem, in één keer voor de hele gemeente. Het gesprek over beleid voor milieuthema's is volgens Daan een groeimodel voor samenwerking. Waarin een brede afspiegeling van collega's van verschillende disciplines met elkaar in gesprek gaat over werkbare regels, beleidsmatige borging en duidelijk leesbare regels voor burgers, bedrijven en andere partijen. Op basis van zijn ervaringen concludeert Daan dat er nog weinig aandacht is voor bodem en andere milieuthema's bij ontwikkelingen rondom het omgevingsplan.

Vertaling in de praktijk - voorbeeldregels GOO (Marije de Blocq, jurist en projectleider Omgevingsplan gemeente Rheden)

In haar presentatie ging Marije in op:

- Uitgangspunten structuur Omgevingsplan Rheden
- Bruidsschat Omgevingsplan gemeente Rheden
- Eerste wijziging Omgevingsplan
- Omgevingswet en Omgevingsplan gemeente Rheden (activiteiten met gevolgen voor de fysieke leefomgeving)
- Voorbeeldregels GOO (indeling op basis van casco VNG)
- Voorbeelden Milieubelastende activiteiten (uit voorbeeldregels GOO) in het Omgevingsplan
- Aandachtspunten bij graven in de bodem

Marije gaf, op basis van de ervaringen van gemeente Rheden, een aantal tips voor gemeenten. Deze nuttige tips vind je terug op de laatste slide van de presentatie van Marije. De boodschap is, net zoals die van Daan: ga met elkaar in gesprek en snap van elkaar waar prioriteiten, belangen en afwegingen liggen.

Een rondje reflectie aan het einde van de special leverde op dat de presentaties als interessant en nuttig zijn ervaren. Een van de deelnemers merkte op "ik wist dat het inbouwen van bodemregels in het omgevingsplan niet eenvoudig is, maar deze special maakt duidelijk dat er nog meer voorbereidingen nodig zijn dan ik dacht". Het GOO wil hierbij ondersteunen. De GOO werkgroep Voorbeeldregels denkt verder na over mogelijkheden voor ondersteuning hierbij in Gelderland. Er zijn door deze werkgroep eerder voorbeeldregels geformuleerd, waarvan in de praktijk goed gebruik gemaakt wordt. Dat bleek ook weer in deze special. Er is nog een aantal nieuwe specifieke onderwerpen, waarover deze werkgroep gaat doorpraten. Wellicht leidt dit tot extra voorbeeldregels, inclusief de onderbouwing daarbij. Hoe deze voorbeeldregels concreet in het Omgevingsplan op te nemen, is evenwel geen sinecure, zo bleek ook zonneklaar uit deze special. Over de verdere ondersteuning hierbij denkt de werkgroep daarom ook na.

Vragen? Stel ze via GOO@gelderland.nl

Vragen en antwoorden

We (juristen OD ZHZ) zijn bezig met een bodemspecialist en een specialist van de gemeente Dordrecht om alle regels door te akkeren, met als doel om tot herkenbare en toepasbare regels te komen. Die willen we dan voorleggen aan alle gemeenten in de regio om mee te nemen in het omgevingsplan.

Reactie Gerd de Kruif: zou dit ook iets voor Gelderland zijn? Per Omgevingsdienst wellicht, maar we kunnen voor verschillende specifieke onderwerpen ook tot een Gelderse lijn komen. Daar hebben we het over.

We zien voorlopig nog geen bodemregels in de omgevingsplannen bij partners. Maar wat moeten we als er een restverontreiniging met gebruiksbeperking is?

Reactie Marije de Blocq: het werkingsgebied aanpassen naar aanleiding van onderzoek

Reactie Floor van Elsacker: toepassingsbereik bruidsschat aanpassen en dan ook het omgevingsplan aanpassen. Zie [deze link](#). Nuttige informatie staat ook in [dit informatieblad van Bodembeheer van de Toekomst](#).

Informatie over de beperkingen overgangsrecht komt voor de zomer online op www.iplo.nl.

Moet je voor alle milieu- thema's die in het omgevingsplan terecht moeten komen eerst beleid opstellen?

Reactie Marije de Blocq: we hebben gekozen voor beleidsneutraal opstellen. We motiveren waarom we bepaalde keuzes maken. Er is veel contact met project Omgevingsvisie, dit project 'volgt' het project Omgevingsplan. We laten al wel bouwstenen vaststellen door de raad. Zoals de voorbeeldregels van het GOO. Om de raad vast kennis te laten maken met zulke regels en de vraag te stellen: wat wil de raad? Ook leggen we bepaalde keuzes voor aan de raad.

Soms is het wat lastig omdat we ook niet alle specialismen in huis hebben.

Is er dan samenwerking met ODRA?

Reactie Marije de Blocq: ODRA is bouwstenen aan het opstellen. Wat is noodzakelijk om te regelen? Waar kun je dan aan denken (voorbeeldregels)? Voordeel: wij kunnen de regels ook testen. Met name voor geluid en externe veiligheid.

Het idee van de Omgevingswet is het aantal regels te beperken, zodat er meer ruimte voor lokale initiatieven en maatwerk ontstaat. Nu lijkt het of er meer regels komen?

Reactie Daan Hollemans: er is meer afwegingsruimte gekomen, maar dat betekent niet dat er heel makkelijk minder regels kunnen komen. Je moet ook, conform AWB, regels stellen.

Er is in Nederland beperkte ruimte en er zijn veel ruimte-claims. Er moeten wel regels zijn, om te voorkomen dat er negatieve effecten op de omgeving ontstaan.

Nu gaat het vooral over het aanpassen van de bruidsschatregels: van rijk naar lokaal.

Reactie Marije de Blocq: de gemeente Rheden kent 150 bestemmingsplannen en 150.000 regels. Ik spreek de hoop uit dat het aantal regels kan worden ingeperkt. Maar dat is geen doel op zich. Eerst moeten we de hele bulk in het omgevingsplan krijgen, dan kijken wat je hebt en waar het elkaar raakt (en wat je dus weg kunt halen). Op termijn komen er hopelijk minder regels.

Hoe belanden instructieregels van de provincie in het gemeentelijk omgevingsplan?

Reactie Daan Hollemans: er zijn instructieregels. De inhoud van deze regels moeten vertaald worden naar een regel in het omgevingsplan. Het gaat om de vertaling van de inhoud.

Reactie Marije de Blocq: we zijn met de provincie in gesprek gegaan over de werkingsgebieden. Ook is er met alle gemeenten in de regio een groot overleg geweest. De ene gemeente zei: wij willen strenger zijn dan de provincie. De andere gemeente wilde uitgaan van de instructieregels. Je moet de instructieregels dus vertalen naar 'lokaal gebruik'.

We volgen voor een deel naar de structuur van gemeente Rheden. We zijn nu bezig met de bruidsschat. We willen nu aan de slag met bodem. Regels opstellen is één, maar hoe krijg je de regels in het omgevingsplan? Hoe groot is het risico als planschrijvers het thema bodem op de wat langere termijn schuiven?

Reactie Floor van Elsacker de vraag is wat er dan tussen wal en schip valt en hoe erg dat is.

Wat zou er moeten veranderen als WBS leidend wordt. Wat zou er moeten gebeuren?

Reactie deelnemers:

- Politieke daadkracht en gezamenlijk draagvlak!
- Men moet anders gaan denken. Het gaat om alles wat in de bodem of het natuurlijk systeem gebeurt. Je wilt ook in de stad de bodem vitaal houden, niet alleen op het platteland.
- Welke doelen ga je stellen om de bodemecologie te verbeteren?

Annelies de Graaf van het GOO haakt hierop aan: wat is vanuit bodem binnen WBS belangrijk? In de Masterclass Water en bodem sturend in de gemeentelijke praktijk die het GOO op 9 april heeft georganiseerd werd uitgegaan van de filosofie: de ondergrond is de

basis voor de inrichting boven de grond. Er zijn hoofdkenmerken in het landschap, die je in stand wilt houden of herstellen om het gebied minder kwetsbaar voor droogte en wateroverlast te maken. Die hoofdkenmerken kun je beschrijven in de omgevingsvisie en beschermen via het omgevingsplan. WBS is nog niet in de uitvoering belegd, een omgevingsprogramma hiervoor is helpend zijn om ermee aan de slag te gaan.

Hoe complex is het om regels aan te passen?

Reactie Marije de Blocq: dat is complex. De regel zelf is makkelijker dan alles wat er op de achtergrond moet gebeuren. En niet alleen bodem moet het plan: ook water, EV, geluid enzovoort. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden: de bruidsschat in beheer nemen en alle thema's en aspecten in ogenschouw nemen.